

Odluka:

VSRH Rev 852/2007-2

Zbirni podatci

Broj odluke: VSRH Rev 852/2007-2

Datum odluke: 30.01.2008

Vrsta odluke: Presuda

Vrsta predmeta: Građanski - revizija

Odjel: GRAĐANSKI ODJEL

[Poveznica do dokumenta na portalu IUS-INFO](#)

Tekst

Broj: Rev 852/07-2

U I M E R E P U B L I K E H R V A T S K E P R E S U D A

Vrhovni sud Republike Hrvatske u Zagrebu u vijeću sastavljenom od sudaca tog suda Ljubice Munić, kao predsjednice vijeća, Ivica Crnića, mr. sc. Lucije Čimić, Željka Glušića i mr. sc. Jasne Brežanski, kao članova vijeća, u pravnoj stvari tužitelja 1. D. d.d. S. i 2. A. d.o.o S., oba tužitelja zastupa punomoćnik V. O., odvjetnik u N., protiv tuženika M. V. iz Z., kojeg zastupa punomoćnik I. M., odvjetnik u Z., radi utvrđenja da ovrha nije dopuštena i uspostave prijašnjeg zemljišnoknjižnog stanja, odlučujući o reviziji tuženika protiv presude Županijskog suda u Virovitici poslovni broj GŽ-1082/04-2 od 28. siječnja 2005. kojom su potvrđeni presuda i rješenje Općinskog suda u Slatini poslovni broj P-658/03-13 od 11. svibnja 2004., u sjednici održanoj 30. siječnja 2008.

p r e s u d i o j e:

Odbija se tuženikova revizija u odnosu na D. d.d. S. kao neosnovana.

Obrazloženje

Presudom suda prvog stupnja pod točkom I. izreke u cijelosti je prihvaćen tužbeni zahtjev (prvostupanjski sud pogrešno govori o usvajanju tužbenog zahtjeva) i utvrđeno je da nije dopuštena ovrha u predmetu Općinskog suda u Slatini poslovni broj Ovr-307/03 (prije Ovr-302/02). Naloženo je brisanje zemljišno knjižnog upisa nastalog na temelju ovršnog prijedloga Ovr-303/02 od 19. svibnja 2002. i naložena je uspostava zemljišnoknjižnog stanja u z.k. ul.broj 5810 k.o. S. u pogledu č.k.br. 3798, 3799,3800 i 3801, kakvo je bilo prije upisa ovrhe radi naplate novčane tražbine u iznosu od 90.348.580,08 kn uvećane za pripadajuće kamate utvrđivanjem vrijednosti nekretnine njihovom prodajom i namirenjem ovrhovoditelja M. V.; u z.k. ul. br. 5192 k.o. S. u pogledu č. k. br. 3797/1, 3797/2, 3794/1, 3794/2, 3795/1, 3795/2, 3796/1 i 3796/2 kakvo je bilo prije upisa ovrhe radi naplate novčane tražbine u iznosu od 90.348.580,08 kn uvećane za pripadajuće kamate utvrđivanjem vrijednosti nekretnine, prodajom i namirenjem ovrhovoditelja M. V. i u z.k. ul. 806 k.o. M. u pogledu č.k. br. 51 i 52/2 kakvo je bilo prije upisa ovrhe radi naplate novčane tražbine u iznosu od 90.348.580,08 kn uvećane za pripadajuće kamate utvrđivanjem vrijednosti nekretnine, njihovom prodajom i namirenjem ovrhovoditelja M. V.. Rješenjem suda prvog stupnja (točka II. izreke odluke) tužba drugotužitelja A. d.o.o. S. je odbačena, a pod točkom III. izreke odlučeno je da svaka stranka snosi svoje troškove.

Presudom suda drugog stupnja odbijena je tuženikova žalba kao neosnovana i potvrđeni su presuda (točka I. izreke te odluke) i rješenje suda prvog stupnja ((točka III. izreke te odluke).

Protiv pravomoćne presude suda drugog stupnja reviziju je podnio tuženik koji kao revizijske razloge navodi bitnu povredu odredaba parničnog postupka i pogrešnu primjenu materijalnog prava. Revident predlaže da revizijski sud prihvati reviziju i pobijanu i prvostupanjsku presudu preinači tako da tužbu odbaci ili tužbeni zahtjev odbije u cijelosti odnosno te odluke ukinе i predmet vrati prvostupanjskom sudu na ponovno suđenje. Zahtijeva da mu se nadoknade i troškovi revizije.

Tužitelj D. d.d. S. nije odgovorio na tužnikovu reviziju.

Revizija nije osnovana.

U revizijskoj fazi postupka sporni su odnosi tužitelja D. d.d. S. i tuženika M. V..

Revizijski sud ispitao je pobijanu presudu samo u onom dijelu u kojem je ona pobijana revizijom i u granicama razloga određeno navedenih u reviziji (čl. 392.a Zakona o parničnom postupku - "Narodne novine", broj 53/91., 91/92., 111/99., 88/01., 117/03. i 88/05. - dalje: ZPP).

Tuženik smatra da je tužbu u ovom predmetu tužitelja D. d.d. S. valjalo odbaciti, jer da je podnesena nakon proteka prekluzivnog roka od 15 dana određenog na temelju zakona rješenjem ovršnog, prvostupanjskog suda.

Takvo stajalište izrazio je i ovaj sud u rješenju Rev-461/05-2 od 19. siječnja 2006. To rješenje ukinuto je odlukom Ustavnog suda Republike Hrvatske broj U-III-2342/2006 od 11. srpnja 2007.

U smislu navedene odluke Ustavnog suda Republike Hrvatske, ovaj sud je opet razmotrio pitanje je li D. d.d. S. kao tužitelj podnio tužbu izvan zakonom utvrđenog roka.

Tužitelj D. d.d. S., kao ovršenik u ovršnom postupku, upućen je rješenjem Općinskog suda u Slatini poslovni broj Ovr-307/03-51 od 11. lipnja 2003. na podnošenje tužbe da ovrha koja se vodi u ovršnom predmetu pred Općinskim sudom u Slatini pod poslovnim brojem Ovr-307/03 nije dopuštena. Izreka tog rješenja glasi: "Upućuje se ovršenik D. d.d. S. na parnicu radi proglašenja ovrhe u ovršnom predmetu nedopuštenom, u roku 15 dana nakon dostave prijepisa ovog rješenja."

Nije sporno da je navedeno rješenje o upućivanju na parnicu dostavljeno tužitelju 17. lipnja 2003. a da je tužba u ovom parničnom sudu podnesena 4. kolovoza 2003., tj. nakon proteka roka 15 dana kojega je sud odredio ovršeniku.

Pitanje je, je li navedeni rok od 15 dana instruktivan ili prekluzivan.

U vrijeme podnošenja tužbe na snazi je bio Ovršni zakon ("Narodne novine", broj 57/96., 22/99. i 42/00.). Prema čl. 48. st. 1. (rečenica treća) tog Zakona sud prvog stupnja donijet će posebno rješenje kojim će ovršenika uputiti da u roku petnaest dana pokrene parnicu radi proglašenja ovrhe nedopuštenom. Taj Zakon ne propisuje da će za ovršenika posljedica prekoračenja tog roka biti odbacivanje tužbe. Na temelju takve odredbe zaključuje se da je rok kojega je sud odredio ovršeniku, sada tužitelju D. d.d. S., instruktivne pravne naravi. Prekoračenja sudskog instruktivnog roka nema za posljedicu odbacivanje tužbe, već može nastati obveza osobe koja je propustila taj rok na snošenje troškova koji su time prouzročeni.

Pravno je stajalište ovog suda da je zbog prekoračenja strogog zakonskog roka dopušteno odbaciti tužbu, ali samo pod uvjetom da je posebni zakon izričito propisao odbacivanje tužbe kao posljedicu takvog postupanja osobe na koju se navedeni rok odnosi. Budući da u konkretnoj situaciji Ovršnim zakonom rok iz čl. 48. st. 1. nije određen kao strogi zakonski rok, odnosno prekluzivni rok kako to smatra revident, to je prema ocjeni revizijskog suda riječ o instruktivnom roku. Prekoračenje sudskog instruktivnog roka za poduzimanje određene sudske radnje nema za posljedicu odbacivanje

podneska, ovdje tužbe. Zato su sudovi nižeg stupnja zakonito postupili kad nisu prihvatili tuženikov prijedlog za odbacivanje tužbe, već su razmatrali i odlučivali o biti (meritumu) ove pravne stvari.

Tek je Zakonom o izmjenama i dopunama Ovršnog zakona ("Narodne novine", broj 173/03.) propisan strogi zakonski rok (čl. 48.a st. 4.) koji propisuje da će sud odbaciti ovršenikovu tužbu ako on tužbu sa zahtjevom da se ovrha proglasi nedopuštenom ne podnese u roku 15 dana od dana dostave rješenja kojim je upućen na parnicu. Taj se propis, pak, ne smije primijeniti unatrag (retroaktivno), dakle, na situacije koje su nastale prije njegova stupanja na snagu, pa zbog toga razloga nije bilo mjesta primjeni navedene odredbe kako je to bilo učinjeno rješenjem ovog suda broj Rev-461/05-2 od 19. siječnja 2006.

Zato sudovi nižeg stupnja nisu povrijedili propise postupovnog prava na štetu tuženika kad tužbu u ovom predmetu nisu odbacili kako to tuženik smatra da je trebalo učiniti. Zbog navedenih razloga nije osnovan revizijski razlog bitne povrede odredaba parničnog postupka iz čl. 358. st. 1. t. 1. i 2. ZPP-a kojeg navodi tuženik.

U postupku koji je prethodio reviziji utvrđeno je u odnosu na tužitelja D. d.d. S. i tuženika M. V.:

- da su V. d.d. iz V. kao ustupitelj i (u ovom predmetu tuženik) M. V. iz Z. kao primatelj 4. veljače 2002. sklopili ugovor o ustupu potraživanja, kojim je V. d.d. ustupila M. V. svoju tražbinu u iznosu 68.000.000,00 kuna, koju je V. d.d. imala prema svom dužniku D. d.d. S., a M. V. se obvezao kao naknadu za ustupljenu tražbinu platiti V. d.d. 3.000.000,00 eura u roku šest mjeseci od dana sklapanja tog ugovora,
- da je rok u kojem je tuženik M. V. trebao ispuniti navedenu obvezu bitan sastojak ugovora,
- da tuženik M. V. nije ispunio tu svoju obvezu, tj. nije platio navedenih 3.000.000,00 eura u ugovorenom roku koji je istekao 4. kolovoza 2002.,
- da V. d.d. iz V. nije nakon isteka roka obavijestila tuženika M. V. da zahtijeva ispunjenje tog ugovora,
- da je, naprotiv, nakon isteka roka od šest mjeseci V. d.d. sklopila novi ugovor o ustupu tražbine, te da je navedenu tražbinu ustupila, na temelju sporazuma od 4. listopada 2002. i aneksa sporazuma od 20. studenoga 2002., A. d.o.o. S..

Na temelju tih utvrđenja općinski i županijski sud ocjenjuju da time što tuženik M. V. nije ispunio svoju obvezu uplate 3.000.000,00 eura u roku za kojeg su utvrdili da je bitan sastojak ugovora, po samom zakonu (ex lege) nastupio raskid ugovora od 4. veljače 2002. Takvo pravno stajalište prihvaća i revizijski sud jer ono ima temelj u čl. 125. st. 4. u vezi sa st. 1. istog članka Zakona o obveznim odnosima ("Narodne novine", broj 53/91., 73/91., 3/94., 7/96., 112/99. i 88/01. - dalje: ZO). Naime, kad je ispunjenje obveze u određenom roku bitan sastojak ugovora, pa dužnik ne ispuni obvezu u tom roku, ugovor se raskida po samom zakonu. U takvom slučaju, prema stajalištu revizijskog suda, nije potrebna nikakva obavijest vjerovnika dužniku, jer je raskid ugovora nastupio po sili zakona. Obavijest bi značila samo utvrđenje (deklaraciju) već nastupjele činjenice raskida ugovora. Ta obavijest, dakle, nema konstitutivno značenje. Izostanak takve obavijesti ne dovodi dužnika u povoljniji pravni položaj, jer dužnik mora znati kakve su posljedice neispunjenja ugovora u situaciji kad je rok u kojem je tuženik trebao ispuniti navedenu obvezu bitan sastojak ugovora.

Utvrđeno je da V. d.d. iz V., nakon isteka šestomjesečnog roka, nije obavijestila tuženika M. V. da zahtijeva ispunjenje tog ugovora, pa zato nema mjesta primjeni čl. 125. st. 2. ZO-a kako to smatra revident. Naprotiv, ona je osnovano ocijenila da je došlo do raskida ugovora na temelju zakona, pa je bila ovlaštena nakon toga sklopiti novi ugovor (sporazum od 4. listopada 2002. i aneksa sporazuma od 20. studenoga 2002.) sa A. d.o.o. S. i njemu prodati svoju tražbinu.

Revizijski sud prihvaća i pravno stajalište izneseno u obrazloženju pobijane drugostupajnske presude da su V. d.d. V. i M. V. zapravo sklopili ugovor o prodaji tražbine koju je V. d.d. imala prema svom dužniku D. d.d. S., za što se M. V. obvezao kao kupac platiti V. d.d. cijenu u iznosu 3.000.000,00 eura u roku šest mjeseci od 4. veljače 2002. kao dana sklapanja tog ugovora. Naime, kod ocjene pravne naravi ugovora nije bitan naziv ugovora kojega su mu stranke dale

(ovdje ugovor o ustupu potraživanja), već je pravno odlučan njegov sadržaj za koji je, u konkretnom slučaju, županijski sud pravilno ocijenjeno da je riječ o ugovoru o prodaji. Zbog tih razloga ne može se prihvatiti tuženikova revizijska tvrdnja da je riječ o cesiji.

Čak i da je riječ o (naplatnoj) cesiji kako to smatra tuženik i u tom se slučaju, kao i na svaki drugi ugovor obveznog prava, primjenjuje odredba čl. 125. st. 1. i 4. ZOO-a prema kojoj je zbog činjenice da tuženik M. V. nije ispunio svoju obvezu uplate 3.000.000,00 eura u roku za kojeg su utvrdili da je bitan sastojak ugovora, po samom zakonu (ex lege) nastupio raskid ugovora od 4. veljače 2002.

U rečenoj činjeničnoj i pravnoj situaciji nema mjesta primjeni čl. 126. ZOO-a, jer taj propis uređuje prava i obveze vjerovnika i dužnika kad ispunjenje o roku nije bitan sastojak ugovora. Zato nije osnovan ni taj tuženikov revizijski navod.

Je li riječ o roku koju je bitan sastojak ugovora (čl. 125. ZOO-a) ili nije (čl. 126. ZOO-a) prosuđuje se ovisno od svih okolnosti slučaja. To je, dakle, činjenično pitanje. Sudovi nižeg stupnja utvrdili su i ocijenili da je riječ o ugovoru u kojem je rok ispunjenja obveze bitan sastojak tog ugovora. Revizijom nije dopušteno pobijati činjenična utvrđenja sudova nižeg stupnja. U razlozima revizije nisu, pak, navedeni argumenti koji bi upućivali da postoji proturječnost između sadržaja ugovora sklopljenog 4. veljače 2002. između V. d.d. i M. V. i ocjene sudova nižeg stupnja da je rok određen tim ugovorom njegov bitan sastojak. Ni u tom smislu, dakle, ne postoji bitna povreda odredaba parničnog postupka iz čl. 354. st. 2. t. 11. ZPP-a, na koju se također upućuje revizijskim tvrdnjama.

Budući da je ugovor sklopljen 4. veljače 2002. između V. d.d. i M. V. raskinut, to tuženik nema status vjerovnika odnosno ovrhovoditelja prema tužitelju kao dužniku odnosno ovršeniku D. d.d. S., pa je zakonito odlučeno da nije dopuštena ovrha u predmetu Općinskog suda u Slatini poslovni broj Ovr-307/03 (prije Ovr-302/02) i naložena je uspostava zemljišnoknjižnog stanja kakvo je bilo prije upisa ovrhe radi naplate novčane tražbine.

Ne postoji, dakle, ni revizijski razlog pogrešne primjene materijalnog prava kojega tuženik također ističe (čl. 385. st. 1. t. 3. ZPP-a).

Na temelju čl. 393. ZPP-a valjalo je odlučiti kao u izreci.

S obzirom da je tužitelj D. d.d. S. u cijelosti uspio u odnosu na tuženika to odluka sudova nižeg stupnja da svaka stranka snosi svoje troškove nije pravilna, ali nije na štetu tuženika kao revidenta, pa revizijski razlozi kojima tuženik zahtijeva da se tom tužitelju naloži da mu plati parnične troškove nisu utemeljeni.

U odnosu na A. d.o.o. S. odluka kao nepobijana nije razmatrana (t. II. izreke prvostupanjskog rješenja kojim je odbačena tužba tog tužitelja).

U Zagrebu, 30. siječnja 2008.

Predsjednica vijeća:
Ljubica Munić, v.r.